

Οι Αρχές Κλειδιά της Ειδικής Αγωγής

Συστάσεις για Υπεύθυνους Λήψης Αποφάσεων και Χάραξης Πολιτικής

Αρχές Κλειδιά της Ειδικής Αγωγής

Συστάσεις για τους Υπεύθυνους Χάραξης πολιτικής και Λήψης Αποφάσεων

* Στο παρόν κείμενο , οι όροι « inclusive education» και «inclusion» αποδίδονται στα ελληνικά ως « συμμετοχική εκπαίδευση» και «συνεκπαίδευση» , με την έννοια της ισότιμης συμμετοχής των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη γενική εκπαίδευση.

Η έκθεση αυτή αποτελεί μία σύνθεση της πληροφόρησης που σχετίζεται με τις πολιτικές και προέρχεται από διάφορες εκδόσεις του Ευρωπαϊκού Φορέα. Όλες αυτές οι πρωτότυπες εκδόσεις βρίσκονται στην ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού φορέα: www.european-agency.org
Αποσπάσματα από την έκθεση επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται μόνο εφόσον υπάρχει αναφορά στην πηγή.

Αυτή η έκθεση είναι διαθέσιμη και σε πλήρως εύχρηστη ηλεκτρονική μορφή και σε άλλες γλώσσες ώστε να υποστηριχθεί με τον καλύτερο τρόπο η πρόσβαση στην πληροφορία.

Οι ηλεκτρονικές εκδοχές της έκθεσης αυτής είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Φορέα: www.european-agency.org

Η έκθεση αυτή έχει συνταχθεί από τους εξής:

Lucie Bauer, Μέλος του Συμβουλίου των Αντιπροσώπων του Ευρωπαϊκού Φορέα, Αυστρία

Gudni Olgeirsson, Μέλος του Συμβουλίου των Αντιπροσώπων του Ευρωπαϊκού Φορέα, Ισλανδία

Filomena Pereira, Μέλος του Συμβουλίου των Αντιπροσώπων του Ευρωπαϊκού Φορέα, Πορτογαλία

Christine Pluhar, Μέλος του Συμβουλίου των Αντιπροσώπων του Ευρωπαϊκού Φορέα, Γερμανία

Phil Snell, Μέλος του Συμβουλίου των Αντιπροσώπων του Ευρωπαϊκού Φορέα, ΗΒ

Εκδόθηκε από την: Amanda Watkins, Διαχειρίστρια του Προγράμματος, Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη της Ειδικής Αγωγής

ISBN: 87-91350-73-5 (Ηλεκτρονική μορφή)

ISBN: 87-91350-58-1 (Εντυπη μορφή)

2003

European Agency for Development in Special Needs Education

Γραμματεία:

Østre Stationsvej 33

DK-5000 Odense C

Denmark

Τηλ: +45 64 41 00 20

Fax: +45 64 41 23 03

secretariat@european-agency.org

Γραφείο Βρυξελλών:

3, Avenue Palmerston

B - 1000 Brussels

Τηλ: +32 2 280 33 59

Fax: +32 2 280 17 88

E-mail:

brussels.office@european-agency.org

Web: www.european-agency.org

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΑΡΧΕΣ ΚΛΕΙΔΙΑ.....	7
<i>Ένα πλαίσιο νομοθεσίας και πολιτικής που στηρίζει την συνεκπαίδευση</i>	<i>7</i>
<i>Διευθετήσεις πόρων που προωθούν την συνεκπαίδευση</i>	<i>8</i>
<i>Αποτελεσματικές διευθετήσεις για παρακολούθηση, αποτίμηση και ευθύνη</i>	<i>10</i>
<i>Επικέντρωση στην διεύρυνση πρόσβασης και ευκαιριών</i>	<i>10</i>
<i>Τομείς για μελλοντική ανάπτυξη πολιτικής.....</i>	<i>12</i>
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ	14
<i>Συνεκπαίδευση στην Ευρώπη</i>	<i>14</i>
<i>Χρηματοδότηση.....</i>	<i>15</i>
<i>Πρακτική στη Σχολική Τάξη.....</i>	<i>17</i>
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΦΟΡΕΑ.....	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	25

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έκθεση αυτή περιλαμβάνει συστάσεις για θέματα κλειδιά της πολιτικής της Ειδικής Αγωγής που φαίνεται να είναι αποτελεσματικές στην στήριξη της συνεκπαίδευσης των εκπαιδευομένων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα. Έχει συνταχθεί από υπεύθυνους λήψης αποφάσεων και χάραξης πολιτικής με στόχο να παρέχουν στους συναδέλφους τους, που χαράζουν πολιτική και λαμβάνουν αποφάσεις σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, μία σύνθεση των ευρημάτων πολιτικής που έχουν προκύψει από την θεματική εργασία που έχει πραγματοποιηθεί από τον Ευρωπαϊκό Φορέα Ειδικής Αγωγής μέχρι σήμερα (περισσότερες πληροφορίες για το έργο του Ευρωπαϊκού Φορέα, μπορείτε να βρείτε στο κεφάλαιο 4).

Η θεματική αυτή εργασία πραγματοποιήθηκε μέσω εκτεταμένων έργων στα οποία συνήθως συμμετέχουν όλες οι χώρες μέλη του Ευρωπαϊκού Φορέα.¹ Τα έργα αυτά έχουν επιλεγεί από τις συμμετέχουσες χώρες για να αντανakλούν τομείς ενδιαφέροντός τους. Τα έργα χρησιμοποίησαν ποικιλία μεθοδολογιών

(ερωτηματολόγια, ανασκόπηση βιβλιογραφίας σε επίπεδο χωρών ή ανταλλαγές εμπειριών με την συμμετοχή εμπειρογνομώνων από τις χώρες). Μία πλήρη λίστα των θεμάτων που περιλαμβάνονται σε αυτή την έκθεση, βρίσκεται στο κεφάλαιο 5 – Αναφορές και Πηγές.

Όλες οι χώρες στην Ευρώπη αναγνωρίζουν ότι η συμμετοχική εκπαίδευση – ή όπως αναφέρεται στη Χάρτα του Λουξεμβούργου (1996) Ένα Σχολείο για Όλους – παρέχει μία σημαντική βάση για την εγγύηση ισότητας ευκαιριών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες σε όλους τους τομείς της ζωής (εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, απασχόληση και κοινωνική ζωή). Η συμμετοχική εκπαίδευση απαιτεί ευέλικτα

¹ Στις αρχές του 2003, οι χώρες μέλη του Ευρωπαϊκού Φορέα είναι: Αυστρία, Βέλγιο (Φλαμανδόφωνη Κοινότητα), Βέλγιο (Γαλλόφωνη Κοινότητα), Δανία, Φιλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ισλανδία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Πορτογαλία, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία, Η.Β.. Η Δημοκρατία της Τσεχίας, η Εστονία, η Λετονία και η Λιθουανία συμμετέχουν σαν παρατηρητές.

εκπαιδευτικά συστήματα που ανταποκρίνονται στις ποικίλες και συχνά πολύπλοκες ανάγκες των μεμονομένων μαθητών.

Κάθε θεματική εργασία έχει επικεντρωθεί σε διαφορετικές πτυχές της συμμετοχικής εκπαίδευσης που παρέχει σε όλους τους εκπαιδευόμενους πλήρη και ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση σε τοπικό επίπεδο. Εντούτοις, θεωρείται σημαντικό να αναφέρουμε ότι υπάρχουν διαφορετικά εθνικά πλαίσια συνεκπαίδευσης. Παραδείγματος χάριν, ο αριθμός εκπαιδευομένων στην υποχρεωτική εκπαίδευση που έχουν καταγραφεί ότι παρουσιάζουν ΕΕΑ σε κάθε χώρα ποικίλει σημαντικά. _ από λιγότερο από 1% σε μερικές χώρες , σε περισσότερο από 10% σε άλλες. Ο αριθμός των εκπαιδευομένων με ΕΕΑ σε ειδικά σχολεία και τάξεις ποικίλει επίσης σημαντικά., με μερικές χώρες να τοποθετούν λιγότερο από 1% όλων των εκπαιδευομένων σε ξεχωριστά σχολεία και τάξεις ενώ άλλες περισσότερο από 4%. Οι διαφορές αυτές αντανακλούν περισσότερες διαφορές σε διαδικασίες αξιολόγησης και διευθετήσεων χρηματοδότησης παρά διαφορές όσον αφορά το πραγματικό γεγονός των ΕΕΑ μεταξύ των χωρών.

Παρόλο που υπάρχουν διαφορετικά εθνικά πλαίσια που αφορούν την συνεκπαίδευση , είναι εφικτό να παρουσιάσουμε ορισμένες **Αρχές Κλειδιά** πολιτικών συνεκπαίδευσης και να περιγράψουμε **Πολιτικά Ευρήματα** που προέρχονται από τις θεματικές εργασίες του Ευρωπαϊκού Φορέα. Οι αρχές και τα ευρήματα αυτά αναφέρονται στα Κεφάλαια 2 και 3 αντίστοιχα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΑΡΧΕΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Οι αρχές που αναφέρονται σε αυτό το κεφάλαιο αντανakλούν διεθνή στοιχεία των πολιτικών σχετικά με την ειδική αγωγή που φαίνεται, από τις μελέτες του Ευρωπαϊκού Φορέα, να διαμορφώνουν ένα αποτελεσματικό πλαίσιο προώθησης της συμμετοχικής εκπαίδευσης.

Ένα πλαίσιο νομοθεσίας και πολιτικής που στηρίζει την συνεκπαίδευση

Η Εκπαιδευτική Νομοθεσία στις χώρες θα πρέπει να δηλώνει ξεκάθαρα ότι ο στόχος είναι η συνεκπαίδευση. Η νομοθεσία θα πρέπει να οδηγεί στην παροχή διευκολύνσεων που προωθούν εξελίξεις και διαδικασίες προς την συνεκπαίδευση. Ειδικότερα, θα πρέπει να υπάρχει ένα νομικό πλαίσιο που να καλύπτει όλους τους τομείς υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Οι Κυβερνήσεις θα πρέπει να έχουν μία ξεκάθαρα δηλωμένη και ανακοινώσιμη πολιτική συμμετοχικής εκπαίδευσης. Για την διαδικασία εφαρμογής της συμμετοχικής εκπαίδευσης, η Κυβέρνηση θα πρέπει να αναφέρει πολύ ξεκάθαρα σε όλα τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας ποιοι είναι οι στόχοι της πολιτικής.

Η Εκπαιδευτική πολιτική θα πρέπει :

- ο να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες όλων των εκπαιδευομένων με ΕΕΑ στο σχεδιασμό, χρηματοδότηση και διαμόρφωση, εφαρμογή και αποτίμηση όλων των εκπαιδευτικών στρατηγικών ;
- ο να στηρίζεται στην φιλοσοφία προώθησης της συνεκπαίδευσης και αντιμετώπισης των ατομικών αναγκών των εκπαιδευομένων σε όλους τους εκπαιδευτικούς τομείς ;
- ο να είναι αρκετά ευέλικτη για να αντανakλά τις τοπικές ανάγκες ;
- ο να παρέχει για την ανάπτυξη όλων των φάσεων της πολιτικής συνεκπαίδευσης. Στο άμεσο μέλλον, θα πρέπει να υπάρχει ένα ξεχωριστό και εύκολα αναγνωρίσιμο σχέδιο δράσης ή στρατηγική στο πλαίσιο της γενικής

πολιτικής, μεσοπρόθεσμα, η συνεκπαίδευση θα πρέπει να αποτελεί τμήμα της γενικής πολιτικής, μακροπρόθεσμα ,η συνεκπαίδευση θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη σε όλες τις εκπαιδευτικές πολιτικές και στρατηγικές ;

- ο να έχει πολλές φάσεις και να είναι δια-τομεακή και να προωθεί ενεργά την συνεργασία εντός κάθε τομέα. Σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής στον κοινωνικό, εκπαιδευτικό και υγειονομικό τομέα πρέπει να συνεργάζονται για να σχεδιάζουν πολιτικές και σχέδια που θα διευκολύνουν και θα στηρίζουν ενεργά μία διεπιστημονική προσέγγιση στον τομέα προσχολικής εκπαίδευσης, στην υποχρεωτική εκπαίδευση, στη διαδικασία μετάβασης από το σχολείο στην εργασία και στην μετά υποχρεωτική εκπαίδευση , ειδικότερα στην τριτοβάθμια ;
- ο να λαμβάνει υπόψη πολιτικές και πρωτοβουλίες σε διεθνές επίπεδο , ειδικότερα για τη διαμόρφωση πολιτικών σε εθνικό επίπεδο πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι πολιτικές και οι πρωτοβουλίες σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτό θα εξασφαλίσει ότι η πρόσβαση των εκπαιδευομένων με ΕΕΑ σε όλους τους δυνατούς πόρους και ευκαιρίες διευκολύνεται μέσω της πληροφόρησης για Ευρωπαϊκά Κοινωνικά Προγράμματα (όπως το SOCRATES και το LEONARDO).

Η καθοδήγηση σχετικά με την εφαρμογή της πολιτικής θεωρείται πάρα πολύ σημαντική .Οι Κυβερνήσεις, οι περιφερειακοί υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής σε επίπεδο κοινότητας, περιφερειακών σχολείων ή ομάδας σχολείων καθώς επίσης και οι διευθυντές έχουν ουσιαστικό ρόλο στην ερμηνεία και εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής στην πράξη. Οι προσπάθειες αυτές θα πρέπει να στηρίζονται ενεργά από πολιτικές που ανακοινώνονται ξεκάθαρα και τις στηρίζουν πράγματι στον καθοδηγητικό τους ρόλο.

Διευθετήσεις πόρων που προωθούν την συνεκπαίδευση

Η Χρηματοδότηση της ειδικής αγωγής είναι ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες που καθορίζουν την συνεκπαίδευση. Εάν η κατανομή των πόρων δεν είναι ευθυγραμμισμένη με μία σαφή πολιτική, η συνεκπαίδευση δεν έχει πιθανότητες να υλοποιηθεί στην πράξη. Τα κάτωθι είναι χαρακτηριστικά διευθετήσεων χρηματοδοτικών πόρων που φαίνεται να είναι αποτελεσματικά στη προώθηση της συνεκπαίδευσης:

- ο αποκεντρωμένες προσεγγίσεις χρηματοδότησης που δίνουν τη δυνατότητα σε τοπικές οργανώσεις να στηρίξουν αποτελεσματική πρακτική. Ένα αποκεντρωμένο πρότυπο έχει περισσότερες πιθανότητες να είναι περισσότερο αποτελεσματικό ως προς το κόστος και να ανταποκρίνεται καλλίτερα στις ανάγκες του τοπικού πληθυσμού ;
- ο ευελιξία στα σχολεία να χρησιμοποιούν τους οικονομικούς πόρους σύμφωνα με τις δικές τους προσδιορισμένες ανάγκες και απαιτήσεις στα πλαίσια εθνικών πολιτικών

Κατάλληλοι και ευέλικτοι τύποι στήριξης εκπαιδευτικών που εργάζονται με εκπαιδευόμενους με ΕΕΑ πρέπει να είναι ο σκοπός και το αποτέλεσμα των πολιτικών. Η διαθεσιμότητα υποστήριξης από εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς παίζει καθοριστικό ρόλο, καθώς δεν αναμένεται όλοι οι δάσκαλοι της τάξης να έχουν τη γνώση και την εξειδίκευση να ανταποκριθούν σε κάθε ειδική ανάγκη. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι το περιεχόμενο των συστημάτων υποστήριξης εκπαιδευτικών έχει ποικιλία και ανταποκρίνεται σε τοπικό επίπεδο και ατομικές ανάγκες

Περιορισμένη ή έλλειψη πρόσβασης σε υπηρεσίες και παροχές μπορεί στην πράξη να εμποδίσει τη συνεκπαίδευση και την ισότητα ευκαιριών για εκπαιδευόμενους με ΕΕΑ.

Θεώρηση του ρόλου των ειδικών (ξεχωριστών) σχολείων απαιτείται καθώς υπάρχει μία τάση στην Ευρώπη προς την μετατροπή των ειδικών σχολείων σε κέντρα εκπαιδευτικού υλικού και εφαρμογών (resource centres). Αυτή η εξέλιξη έχει σαφείς επιπτώσεις για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής

σχετικά με τον αμεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο σχεδιασμό όλων των τύπων χρηματοδότησης και παροχών.

Αποτελεσματικές διευθετήσεις για παρακολούθηση, αποτίμηση και ευθύνη

Η επίτευξη θετικών αποτελεσμάτων για εκπαιδευόμενους με ΕΕΑ απαιτεί αποτελεσματικές διευθετήσεις για παρακολούθηση και αποτίμηση παροχών. Η προώθηση συνεργασιών μεταξύ σχολείων, τοπικών υπευθύνων χάραξης πολιτικής και γονέων επίσης απαιτεί αυτές οι διευθετήσεις να είναι διαφανείς έτσι ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη ευθύνη για τις παρεχόμενες υπηρεσίες, ειδικότερα σε ένα αποκεντρωμένο σύστημα. Ανεξάρτητη αποτίμηση για την ποιότητα της εκπαίδευσης των εκπαιδευομένων με ΕΕΑ θα πρέπει επομένως να αποτελεί τμήμα κάθε διευθέτησης για παρακολούθηση, αποτίμηση και ευθύνη.

Επικέντρωση στην διεύρυνση πρόσβασης και ευκαιριών

Οι πολιτικές συνεκπαίδευσης έχουν σχεδιασθεί για να διευρύνουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση και να προωθήσουν ευκαιρίες για όλους τους εκπαιδευόμενους με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες να αναπτύξουν το δυναμικό τους. Έχει βρεθεί ότι οι κάτωθι τομείς πολιτικής συνεισφέρουν σημαντικά στην επίτευξη αυτή :

- ο Εμπλοκή των γονέων σαν πλήρη εταίροι στην διαδικασία εκπαίδευσης των παιδιών τους, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να έχουν πρόσβαση στην πληροφόρηση και σε εμπειρίες από πρώτο χέρι όσον αφορά διαφορετικούς τύπους εκπαιδευτικών παροχών ώστε να μπορούν να κάνουν σωστές επιλογές κατόπιν ενημέρωσης;
- ο Ενθάρρυνση τοπικών οργανώσεων και σχολείων να ξεπεράσουν τα εμπόδια στη μάθηση και στην αξιολόγηση που εμποδίζουν πρόσβαση στο αναλυτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Η ιατρική προσέγγιση στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών αναγκών που χρησιμοποιεί την έννοια της «αναπηρίας» θα πρέπει να

- αντικατασταθεί από μία περισσότερο πολύπλευρη προσέγγιση, η οποία αφορά την παροχή πρόσβασης σε κατάλληλους τύπους του αναλυτικού εκπαιδευτικού προγράμματος. Αυτό μπορεί να γίνει με την ανάπτυξη εξατομικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων (ΕΑΠ) ;
- Προώθηση θετικής στάσης στην εκπαίδευση. Οι στάσεις των γονέων και των εκπαιδευτικών όσον αφορά την εκπαίδευση των εκπαιδευομένων με ΕΕΑ φαίνεται να καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από προσωπικές εμπειρίες. Οι εκπαιδευτικές πολιτικές πρέπει να αναγνωρίζουν αυτούς τους παράγοντες των στάσεων και να ενσωματώνουν στρατηγικές και οικονομικούς πόρους που απευθύνονται σε αυτές;
 - Ενθάρρυνση όλων των εκπαιδευτικών να αναλάβουν την ευθύνη για όλους τους εκπαιδευόμενους, ανεξάρτητα από τις ατομικές ανάγκες τους. Αυτός είναι ένας σημαντικός παράγοντας στην προώθηση της συνεκπαίδευσης και θα πρέπει να αποτελεί ένα εσωτερικό τμήμα των πολιτικών. Ένας κρίσιμος παράγοντας σε αυτό είναι όλοι οι εκπαιδευτικοί να εφοδιαστούν με επαγγελματική γνώση και δεξιότητες ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στην πρόκληση;
 - Παροχή πρόσβασης σε μία ποικιλία ευέλικτων ευκαιριών κατάρτισης για τους εκπαιδευτικούς και το άλλο προσωπικό. Η σπουδαιότητα να εφοδιαστούν οι εκπαιδευτικοί του γενικού εκπαιδευτικού συστήματος με δεξιότητες για να αντιμετωπίζουν μία ποικιλία αναγκών των εκπαιδευομένων δεν μπορεί να μεγαλοποιηθεί;
 - Χρησιμοποίηση των δυνατοτήτων των ΤΠΕ (τεχνολογία επικοινωνίας και πληροφορίας) για να μειωθούν οι ανισότητες στην εκπαίδευση και υποστήριξη της συνεκπαίδευσης μέσω της αντιμετώπισης των ατομικών ειδικών αναγκών των εκπαιδευομένων. Η πολιτική θα πρέπει να επικεντρώνεται στην προώθηση της χρήσης των κατάλληλων ΤΠΕ σαν εργαλείο για τη βελτίωση της πρόσβασης στο εκπαιδευτικό αναλυτικό πρόγραμμα και επίτευξη στόχων του εκπαιδευτικού αναλυτικού προγράμματος;
 - Στήριξη της μετάβασης από το σχολείο στην εργασία μέσω σαφούς νομοθεσίας και πολιτικών μέτρων που

ενισχύουν την άμεση εμπλοκή και στενή συνεργασία του εκπαιδευόμενου, της οικογένειάς του και του σχολείου, της αγοράς εργασίας και όλων των ενδιαφερόμενων φορέων.

Τομείς για μελλοντική ανάπτυξη πολιτικής

Σαν αποτέλεσμα της θεματικής εργασίας του Ευρωπαϊκού Φορέα, είναι αποδεδειγμένο ότι υπάρχει ένας αριθμός από τομείς κλειδιά στην πολιτική συνεκπαίδευσης που απαιτούν ειδικότερη προσοχή:

- *Η ένταση* που δημιουργείται μεταξύ της ανάγκης των σχολείων να επιδεικνύουν αυξανόμενα ακαδημαϊκά επιτεύγματα και η θέση των εκπαιδευόμενων με ΕΕΑ αυξάνεται. Αυτό αποτελεί ένα θέμα ενδιαφέροντος για το παρόν και το μέλλον. Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα εκπαιδευτικά επιτεύγματα των εκπαιδευομένων με ΕΕΑ όσον αφορά την προστιθέμενη αξία ;
- Πρέπει να αναπτυχθούν διαδικασίες *συστηματικής παρακολούθησης και αξιολόγησης*. Γενικά πρέπει να αντιμετωπισθεί το θέμα της ευθύνης μέσα στο πλαίσιο της ειδικής αγωγής υπό μορφή συνεκπαίδευσης ή σε ξεχωριστά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα ;
- Ευέλικτα *πλαίσια παροχών* που υποστηρίζουν πρακτική συνεκπαίδευσης πρέπει να εφαρμοστούν σε όλους τους τομείς εκπαιδευτικής παροχής. Η συνεκπαίδευση των εκπαιδευομένων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση , η φάση μετάβασης από το σχολείο στην απασχόληση, η μετά την υποχρεωτική εκπαίδευση περίοδος και η εκπαίδευση των ενηλίκων χρειάζονται τον ίδιο βαθμό προσοχής όπως η προ-σχολική και η πρωτοβάθμια εκπαίδευση;
- Μια αληθινή βούληση στην προώθηση συνεκπαίδευσης στις χώρες θα εκδηλωθεί με μία μείωση του αριθμού των εκπαιδευομένων σε εντελώς ξεχωριστά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.

Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορεί να χρειαστεί να

μελετήσουν αυτά τα θέματα προσεκτικά σε σχέση με την ανάπτυξη εκπαιδευτικών πολιτικών σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

Το τμήμα αυτό σκιαγραφεί μερικά από τα βασικά ευρήματα που σχετίζονται με την πολιτική από την θεματική εργασία του Ευρωπαϊκού Φορέα. Τα ευρήματα αυτά παρείχαν πληροφόρηση για τις Αρχές κλειδιά στο τμήμα 2. Η πληροφόρηση προέρχεται από όλες τις μελέτες του Ευρωπαϊκού Φορέα (παραπομπή στο τμήμα 4 – Αναφορές και Πηγές) σε σχέση με τρεις περιοχές της ειδικής εκπαιδευτικής πρακτικής: συνεκπαίδευση, χρηματοδότηση και πρακτική στην τάξη.

Συνεκπαίδευση στην Ευρώπη

Όλες οι Ευρωπαϊκές χώρες έχουν ήδη εφαρμόσει ή εφαρμόζουν τώρα πολιτικές για να προωθήσουν την συνεκπαίδευση. Σχετικά με την παροχή ειδικής αγωγής στην Ευρώπη, μπορεί να αναγνωρισθεί ένας αριθμός τάσεων.

Υπάρχει μία τάση προς την μετατροπή των ειδικών σχολείων σε κέντρα εκπαιδευτικού υλικού και εφαρμογών (resource centres), ειδικότερα σε χώρες όπου υπάρχει ένα μεγάλο ποσοστό εκπαιδευόμενων σε ξεχωριστά εκπαιδευτικά ιδρύματα. Γενικά, διακρίνονται οι κάτωθι αρμοδιότητες για αυτά τα κέντρα εκπαιδευτικού υλικού και εφαρμογών:

- Παροχή κατάρτισης και επαγγελματικής ανάπτυξης για εκπαιδευτικούς;
- Ανάπτυξη και διάδοση υλικού και προσεγγίσεων;
- Στήριξη σε γενικά σχολεία και γονείς ;
- Βραχύχρονη και μερική βοήθεια σε μεμονωμένους εκπαιδευόμενους;
- Υποστήριξη κατά την είσοδο στην αγορά εργασίας .

Για να είναι αποτελεσματική η εργασία των κέντρων εκπαιδευτικού υλικού και εφαρμογών, είναι απαραίτητη η συνεργασία μεταξύ των ειδικών και γενικών σχολείων.

Σχετικά με την αξιολόγηση των εκπαιδευομένων με ΕΕΑ, είναι προφανές ότι οι ορισμοί και οι κατηγορίες των ειδικών αναγκών ποικίλουν μεταξύ των χωρών. Μερικές χώρες ορίζουν μόνο ένα ή δύο τύπους ειδικών αναγκών. Άλλες κατατάσσουν τους εκπαιδευόμενους με ΕΕΑ στην υποχρεωτική εκπαίδευση σε περισσότερες από 10 κατηγορίες.

Οι περισσότερες χώρες χρησιμοποιούν εξατομικευμένα εκπαιδευτικά προγράμματα (ΕΑΠ) για εκπαιδευόμενους με ΕΕΑ στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Αυτή η αναφορά συνήθως περιλαμβάνει τον τρόπο με τον οποίο ακολουθείται το γενικό αναλυτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα, οι αναγκαίοι επιπρόσθετοι πόροι, οι στόχοι και η αποτίμηση της εκπαιδευτικής προσέγγισης.

Ενώ φαίνεται ότι γενικά οι γονείς έχουν θετική στάση στην συνεκπαίδευση, οι στάσεις καθορίζονται σε μεγάλο βαθμό από προσωπικές εμπειρίες. Θετικές εμπειρίες συνεκπαίδευσης αναφέρονται σχετικά σπάνια από χώρες όπου οι ειδικές εκπαιδευτικές διευκολύνσεις και υποστήριξη είναι συγκεντρωμένες στο σύστημα ειδικής αγωγής και δεν παρέχονται στα γενικά σχολεία. Όπου τα γενικά σχολεία προσφέρουν εξειδικευμένες υπηρεσίες και επιπρόσθετους πόρους, οι γονείς αναπτύσσουν θετική στάση.

Σε χώρες με ισχυρό ξεχωριστό εκπαιδευτικό σύστημα, η πίεση των γονέων προς την συνεκπαίδευση αυξάνεται. Σε χώρες όπου η συνεκπαίδευση είναι κοινή πρακτική εφαρμογή, αναφέρονται θετικές στάσεις γονέων, αλλά σε περιπτώσεις εκπαιδευομένων με πιο σοβαρές ειδικές ανάγκες, οι γονείς (και μερικές φορές οι ίδιοι οι εκπαιδευόμενοι) τείνουν να προτιμούν ειδική αγωγή σε ξεχωριστούς χώρους, καθώς υπάρχει η αντίληψη ότι τα ειδικά σχολεία έχουν περισσότερους χρηματικούς πόρους, επάρκεια και εμπειρία από τα γενικά σχολεία σε ιδιαίτερα εξειδικευμένους τομείς.

Χρηματοδότηση

Οι χώρες έχουν υιοθετήσει διαφορετικά πρότυπα

χρηματοδότησης της ειδικής αγωγής, αλλά υπάρχουν δύο βασικά πρότυπα:

- Ένα συγκεντρωτικό πρότυπο όπου η πολιτική σε εθνικό επίπεδο υπαγορεύει συστήματα χρηματοδότησης – απευθείας χρηματοδότηση των ειδικών σχολείων που στηρίζεται στις ανάγκες τους ή σύστημα χρηματοδότησης που συνδέεται με το μαθητή (μαθητικός προϋπολογισμός) αποτελούν παραδείγματα συγκεντρωτικών προσεγγίσεων ;
- Ένα αποκεντρωμένο σύστημα , όπου η περιφέρεια ή ο δήμος έχει την κύρια ευθύνη για την οργάνωση των κονδυλίων και των υπηρεσιών της ειδικής αγωγής .

Στις χώρες με ένα συγκεντρωτικό πρότυπο χρηματοδότησης των ειδικών σχολείων που στηρίζεται στις ανάγκες, γενικά ασκείται μια σημαντική εσωτερική κριτική του συστήματος και διαφορετικοί τύποι στρατηγικής συμπεριφοράς από τους γονείς, τους εκπαιδευτικούς ή άλλους στον εκπαιδευτικό τομέα που μπορεί να οδηγήσουν σε συνεκπαίδευση μικρότερης εμβέλειας, εντονότερο στιγματισμό και αυξανόμενα έξοδα. Πόροι δαπανούνται σε μη –εκπαιδευτικά ζητήματα όπως διαδικασίες, διαγνώσεις κ.λ.π. Περαιτέρω, οι χώρες αυτές μπορεί να προσδιορισθούν ότι έχουν σχετικά υψηλότερο ποσοστό εκπαιδευομένων με ΕΕΑ σε ξεχωριστά εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Το χρηματοδοτικό σύστημα όπου ο προϋπολογισμός συνδέεται με το μαθητή (όπου τα χρήματα κατανέμονται στους εκπαιδευόμενους για την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών τους) φαίνεται επίσης να έχει μειονεκτήματα. Στην πράξη, μόνο τα σαφώς προκαθορισμένα κριτήρια είναι χρήσιμα εάν οι χρηματικοί πόροι δεσμεύονται από τους μαθητές. Σε περίπτωση που η ανάπτυξη των κριτηρίων δεν είναι δυνατή, οι προϋπολογισμοί που συνδέονται με τον μαθητή δεν επιτυγχάνουν να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες. Είναι γενικά επιθυμητό οι χρηματικοί πόροι για την ειδική αγωγή να κατευθύνονται για την βελτίωση των παροχών στο σχολείο για όλους τους εκπαιδευόμενους με ΕΕΑ, διαμορφώνοντας ένα

περιβάλλον συνεκπαίδευσης, από την κατανομή των χρηματοδοτικών πόρων σε ειδικούς μαθητές.

Οι χώρες με ισχυρό χρηματοδοτικό σύστημα αποκέντρωσης γενικά αναφέρουν θετικά αποτελέσματα. Τα συστήματα αυτά χαρακτηρίζονται από το γεγονός ότι τα κονδύλια για την ειδική αγωγή κατανέμονται από το κεντρικό επίπεδο σε περιφερειακούς φορείς (δήμοι, περιφέρειες, ομάδες σχολείων) όπου λαμβάνονται αποφάσεις για τον τρόπο που θα δαπανηθούν τα χρήματα και ποιοι εκπαιδευόμενοι θα επωφεληθούν από τις ειδικές υπηρεσίες. Οι χώρες με τέτοιες χρηματοδοτικές προσεγγίσεις αναφέρουν πολύ λίγες παράπλευρες απώλειες και είναι συνήθως ικανοποιημένες με το σύστημα χρηματοδότησής τους. Συστήματα όπου οι δήμοι αποφασίζουν με βάση την πληροφόρηση από τις υπηρεσίες στήριξης του σχολείου ή τα συμβουλευτικά κέντρα και όπου η διάθεση περισσότερων πόρων σε ξεχωριστά εκπαιδευτικά ιδρύματα επηρεάζουν άμεσα το ποσό χρηματοδότησης των γενικών σχολείων, φαίνεται ότι είναι πολύ αποτελεσματικά όσον αφορά την επίτευξη της συνεκπαίδευσης.

Εντούτοις , φαίνεται ότι πρέπει να συμβουλευόμαστε το φορέα που αποφασίζει για την κατανομή των χρηματοδοτικών πόρων ειδικών αναγκών, καταρχάς να χρησιμοποιήσει ανεξάρτητη εμπειρογνωμοσύνη στο χώρο των ειδικών αναγκών και δεύτερον να έχει την ικανότητα και τους μηχανισμούς να εφαρμόσει και να διατηρήσει εξειδικευμένες στρατηγικές και υπηρεσίες.

Πρακτική στη Σχολική Τάξη

Η θεματική εργασία του Ευρωπαϊκού Φορέα δείχνει ότι τάξεις συμμετοχικής εκπαίδευσης πράγματι υπάρχουν σε διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες και ότι η αποτελεσματική διδασκαλία για εκπαιδευόμενους με ΕΕΑ είναι καλή και για όλους τους εκπαιδευόμενους.

Οι δυσκολίες συμπεριφοράς καθώς και οι κοινωνικές και/ή συναισθηματικές δυσκολίες φαίνεται να παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη πρόκληση σε σχέση με τη συνεκπαίδευση των

εκπαιδευόμενων με ΕΕΑ στα γενικά σχολεία. Γενικότερα, η αντιμετώπιση της διαφορετικότητας και της ποικιλομορφίας των αναγκών των μαθητών στη τάξη αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις.

Πέντε εκπαιδευτικές προσεγγίσεις φαίνεται να είναι αποτελεσματικές για τη συμμετοχική εκπαίδευση:

- *Συνεργατική διδασκαλία* – οι εκπαιδευτικοί συνεργάζονται με άλλους εκπαιδευτικούς (εξειδικευμένο εκπαιδευτικό ή συνάδελφο), το διευθυντή και άλλους επαγγελματίες;
- *Συνεργατική μάθηση* - οι μαθητές που βοηθούν ο ένας τον άλλο, ειδικότερα όταν έχουν άνισα επίπεδα ικανοτήτων, επωφελούνται από την ομαδική μάθηση ;
- *Συνεργατική λύση προβλημάτων* - για όλους τους δασκάλους, η *τήρηση* κανόνων στην τάξη και ο καθορισμός των ορίων – που συμφωνούνται από κοινού με όλους τους εκπαιδευόμενους – με την ταυτόχρονη παροχή των κατάλληλων κινήτρων/αντικινήτρων έχουν αποδειχτεί ιδιαίτερα αποτελεσματικοί στην μείωση της συχνότητας και της έντασης των διαταραχών κατά την διάρκεια των μαθημάτων;
- *Ανομοιογενείς ομάδες* – η *δημιουργία μεικτών ομάδων* που περιλαμβάνουν εκπαιδευόμενους με ετερογενείς ικανότητες και η διαφοροποιημένη εκπαιδευτική προσέγγιση είναι απαραίτητες όταν ο μαθητικός πληθυσμός της τάξης ποικίλει;
- *Αποτελεσματική διδασκαλία και ατομικό σχεδιασμό* – όλοι οι μαθητές , συμπεριλαμβανομένων εκείνων με ΕΕΑ, επιτυγχάνουν περισσότερα όταν εφαρμόζεται στην εργασία τους συστηματική καθοδήγηση, διάγνωση, σχεδιασμός και αξιολόγηση. Το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών πρέπει να είναι προσαρμοσμένο στις εκπαιδευτικές ανάγκες των εκπαιδευόμενων και το Εξατομικευμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (ΕΕΠ) πρέπει να παρέχει πρόσθετη ατομική υποστήριξη και να είναι προσαρμοσμένο στο γενικό αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών.

Υπάρχουν ποικίλες συνθήκες σε επίπεδο εκπαιδευτικού και σχολείου που επηρεάζουν την πρακτική στη τάξη και βοηθούν να καθορίσουν την επιτυχία ή αποτυχία της συμμετοχικής εκπαίδευσης. Σε επίπεδο δασκάλου:

- Η συμμετοχική εκπαίδευση εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τη στάση των δασκάλων απέναντι στους εκπαιδευόμενους με ΕΕΑ, από το πώς βλέπουν τις ατομικές διαφορές μέσα στην τάξη και από την προθυμία τους να ανταποκριθούν θετικά και αποτελεσματικά στη διαφορετικότητα.;
- Οι δάσκαλοι παίζουν καθοριστικό ρόλο στην εξασφάλιση επιπρόσθετου προσωπικού ή άλλων κατάλληλων μέσων για εκπαιδευόμενους με ειδικές ανάγκες σε στενή συνεργασία με όλες τις συμμετέχουσες ομάδες ;
- Οι δάσκαλοι παίζουν καθοριστικό ρόλο στην ενίσχυση των κοινωνικών σχέσεων μεταξύ των μαθητών. Οι ουσιαστικές σχέσεις και οι συναναστροφές μεταξύ των μαθητών είναι σημαντικές για την επιτυχία της συμμετοχικής εκπαίδευσης των μαθητών με ΕΕΑ.

Σε επίπεδο σχολείου:

- Η οργανωτική δομή του σχολείου καθορίζει την ποσότητα και την ποιότητα των αναγκαίων πόρων που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι δάσκαλοι για τη διδασκαλία των εκπαιδευόμενων με ΕΕΑ. Η υποστήριξη μπορεί να προέλθει μέσα από το σχολείο , αλλά μπορεί επίσης να προέλθει από εξωτερικές υπηρεσίες στήριξης και άλλους συνεργαζόμενους φορείς και δεσμούς συνεργασίας;
- Μερικές φορές, μικρές ομάδες μαθητών με ΕΕΑ απαιτούν ειδική προσοχή και ορισμένα μεμονωμένα μαθήματα (μερικά μαθήματα που θα γίνουν εκτός της τάξης) ίσως δώσουν τη δυνατότητα σε ένα μαθητή να παραμείνει στην τάξη γενικής εκπαίδευσης . Θεωρείται σημαντικό οι διευθετήσεις αυτές να έχουν ουδέτερο και ευέλικτο χαρακτήρα και να εφαρμόζονται όχι μόνο για τους μαθητές με ΕΕΑ αλλά και – κατά περίπτωση – σε όλους τους μαθητές στην τάξη;
- Η ικανότητα των σχολείων να συνεργάζονται για να

βρουν τρόπους αντιμετώπισης των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών ίσως είναι συχνά κρίσιμη στην επίτευξη επιτυχούς συνεκπαίδευσης στα σχολεία γενικής εκπαίδευσης;

- Ο ρόλος του διευθυντή αποτελεί καθοριστικό παράγοντα στη συμμετοχική εκπαίδευση . Ο διευθυντής συχνά εισάγει και εξασφαλίζει την εφαρμογή αλλαγών στα σχολεία που στηρίζουν την επιτυχημένη συμμετοχική εκπαίδευση. Αυτές οι αλλαγές περιλαμβάνουν την παροχή στρατηγικής κατεύθυνσης, οργάνωση ομαδικής προσέγγισης στη διδασκαλία και διατήρηση μιάς ξεκάθαρης εστίασης του σχολείου σε θέματα κλειδιά;
- Ο βαθμός ελευθερίας που έχει το σχολείο και ο διευθυντής στη χρήση χρηματοδοτικών πόρων για να στηρίξουν τις δικές τους αποφάσεις είναι σημαντικός για την ανάπτυξη πρακτικής συνεκπαίδευσης.

Ενας σημαντικός τομέας για την επιτυχία των στρατηγικών συνεκπαίδευσης είναι ο ρόλος που παίζουν οι γονείς. Οι γονείς δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται μόνο σαν 'πελάτες' αλλά σαν 'συνεργάτες' στην εκπαιδευτική διαδικασία. Σε συνεργασία με το σχολείο , τις εξωτερικές υπηρεσίες και άλλους επαγγελματίες , οι γονείς θα πρέπει να έχουν λόγο και να συμμετέχουν στο σχεδιασμό, την εφαρμογή, την αξιολόγηση και τη δομή και το περιεχόμενο της εκπαίδευσης του παιδιού τους, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης του ΕΕΠ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Περί του Ευρωπαϊκού Φορέα

Ο Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη της Ειδικής Αγωγής είναι ένας ανεξάρτητος, αυτοδιοικούμενος Ευρωπαϊκός φορέας που έχει ιδρυθεί από τα Υπουργεία Παιδείας των χωρών που συμμετέχουν για να ενεργεί σαν μία πλατφόρμα συνεργασίας στον τομέα της Ειδικής Αγωγής.

Ο Ευρωπαϊκός Φορέας υποστηρίζεται οικονομικά και πολιτικά από τα Υπουργεία Παιδείας των συμμετεχόντων κρατών: Αυστρία, Βέλγιο (Φλαμανδόφωνη Κοινότητα), Βέλγιο (Γαλλόφωνη Κοινότητα), Δανία, Φιλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ισλανδία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Πορτογαλία, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία, ΗΒ. Η Δημοκρατία της Τσεχίας, Εστονία, Λετονία και Λιθουανία συμμετέχουν ως παρατηρητές.

Ο Ευρωπαϊκός Φορέας διατηρεί συνεργασία και αμοιβαίες ευεργετικές σχέσεις με άλλους σημαντικούς Ευρωπαϊκούς και Διεθνείς Οργανισμούς και Φορείς στον χώρο της εκπαίδευσης και της Ειδικής Αγωγής (όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι συνεργαζόμενοι φορείς , OECD, UNESCO, European SchoolNet, Nordic Council).

Η συνεργασία διευκολύνει τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό να κατευθύνει τους χρήστες του σε σχετικούς φορείς που δύνανται να παρέχουν πληροφόρηση και εξειδίκευση που δεν διαθέτει ο Φορέας.

Σε όλους τους τομείς των εργασιών του, ο Ευρωπαϊκός Φορέας λαμβάνει υπόψη διεθνείς σημαντικές εκθέσεις και αναφορές στην Ειδική Αγωγή όπως οι Πρότυποι Κανόνες των Ηνωμένων Εθνών για την Εξίσωση των Ευκαιριών για τα Ατομα με Αναπηρίες (1993), η Διακήρυξη της Σαλαμάνκας (1994), Ο Χάρτης του Λουξεμβούργου (1996), η Απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την Εξίσωση των Ευκαιριών για Ατομα με Αναπηρίες (2001) και η Διακήρυξη της Μαδρίτης του Ευρωπαϊκού Φόρουμ – Μη Διακρίσεις Συν Θετική Δράση συνεπάγεται Κοινωνική Ενταξη (2002).

Ο Ευρωπαϊκός Φορέας συνεισφέρει σε συζητήσεις σχετικά με την βελτίωση των εκπαιδευτικών πολιτικών, πρακτικών και

παροχών για μαθητές με ειδικές ανάγκες και τις οικογένειές τους. Η εργασία του λαμβάνουν υπόψη έννοιες και θέματα που αφορούν την εξίσωση των ευκαιριών, την πρόσβαση και την συνεκπαίδευση με στόχο την προώθηση υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης για μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ενώ ταυτόχρονα αναγνωρίζει τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των χωρών σε θέματα πολιτικής, πρακτικής και εθνικά πλαίσια.

Οι βασικές ομάδες στόχου των εργασιών του Ευρωπαϊκού Φορέα είναι οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων, οι εμπειρογνώμονες και οι επαγγελματίες που επηρεάζουν την πολιτική και πρακτική στην Ειδική Αγωγή στις διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες, σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Παράλληλα με την παροχή πληροφοριών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, Ο Ευρωπαϊκός Φορέας διευκολύνει την επαγγελματική ανάπτυξη μέσω της απευθείας ανταλλαγής πληροφορήσης και εμπειριών.

Για περισσότερες πληροφορίες για τις εργασίες του Ευρωπαϊκού Φορέα, μπορείτε να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα: www.european-agency.org

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ και ΠΗΓΕΣ

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DGXXII (1996) **Ο Χάρτης του Λουξεμβούργου**, Βρυξέλλες, Βέλγιο

Ευρωπαϊκό Φόρουμ για Ατομα με Ειδικές Ανάγκες (2002) **Η Διακήρυξη της Μαδρίτης: Μη- Διακρίσεις Συν Θετική Δράση Συνεπάγεται Κοινωνική Ενταξη**. Βρυξέλλες, Βέλγιο

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Απόφαση για την Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο των Υπουργών, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - **Για μια Ευρώπη χωρίς μπόδια για τα άτομα με ειδικές ανάγκες**, που εγκρίθηκε στις 4 Μαρτίου 2001 (COM (2000) 284 – C5-0632/2000-2000/2296 (COS))

Ηνωμένα Έθνη: **Οι Πρότυποι Κανόνες για την Εξίσωση των Ευκαιριών για τα Ατομα με Αναπηρίες**, εγκρίθηκαν από τη Γενική συνέλευση στις 20 Δεκεμβρίου 1993, Απόφαση 48/96

UNESCO (1994) **Παγκόσμιο Συνέδριο στην Ειδική Αγωγή: Πρόσβαση και Ποιότητα**. Σαλαμάνκα: UNESCO.

Το υλικό που χρησιμοποιήθηκε σαν βάση για αυτή την έκθεση προέρχεται από τις κάτωθι εκδόσεις του Ευρωπαϊκού Φορέα:

Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη της Ειδικής Αγωγής. Εκδότης: Meijer, C.J.W (1998) **Ενταξη στην Ευρώπη: Οι τάσεις σε 14 Ευρωπαϊκές Χώρες**, Middelfart, Denmark

Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη της Ειδικής Αγωγής. Εκδότης: Meijer, C.J.W (1999) **Η Χρηματοδότηση της Ειδικής Αγωγής: Μια μελέτη 17 χωρών για τη σχέση της χρηματοδότησης της Ειδικής Αγωγής και της ένταξης**. Middelfart, Δανία

Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη της Ειδικής Αγωγής. Εκδότης: Meijer, C.J.W. (2003) **Συμμετοχική Εκπαίδευση και Πρακτικές στη Σχολική Τάξη**. Middelfart, Δανία

Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη της Ειδικής Αγωγής.
Εκδότης Soriano, V (1998) **Η Εκπαιδευτική Υποστήριξη:
Υποστήριξη για τους εκπαιδευτικούς που εργάζονται με
παιδιά με Ειδικές Ανάγκες που φοιτούν στα Σχολεία
Γενικής Εκπαίδευσης** Middelfart, Δανία

Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη της Ειδικής Αγωγής.
Εκδότης Soriano, V (2002) **Μετάβαση από το Σχολείο στην
Εργασία: Κυριότερα προβλήματα, θέματα και ζητήματα,
που αντιμετωπίζουν μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές
ανάγκες σε 16 χώρες της Ευρώπης** Middelfart, Δανία.

Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη της Ειδικής Αγωγής.
Εκδότης Watkins, A. (2001) **Τεχνολογίες Πληροφοριών και
Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην Ειδική Αγωγή,** Middelfart, Δανία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Τα στοιχεία επικοινωνίας με τους Πολιτικούς Αντιπροσώπους των χωρών που συμμετέχουν στον Φορέα βρίσκονται , στην ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Φορέα: www.european-agency.org στο τμήμα Εθνικές Σελίδες των χωρών , Μέλη του Συμβουλίου των Αντιπροσώπων.

Αποσπάσματα και ηλεκτρονικές εκδοχές σε διάφορες γλώσσες όλου του υλικού στο οποίο βασίζεται αυτή η μελέτη βρίσκονται στο τμήμα εκδόσεων της ιστοσελίδας του Ευρωπαϊκού Φορέα: www.european-agency.org

Εντυπα αντίγραφα όλων των μελετών παρέχονται δωρεάν από: secretariat@european-agency.org

Περισσότερες πληροφορίες σε θέματα πολιτικής και πρακτικής εφαρμογής στον τομέα Μετάβαση από το Σχολείο στην Εργασία βρίσκονται στην βάση δεδομένων της Μετάβασης: www.european-agency.org/transit/index.html

Ένα ξεχωριστό κείμενο πολιτικής σχετικά με την μετάβαση διατίθεται από την ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Φορέα

Περισσότερο λεπτομερή πληροφόρηση για την πολιτική και πρακτική στον τομέα των ΤΠΕ στις ΕΕΑ βρίσκεται στην βάση δεδομένων των ΤΠΕ στις ΕΕΑ: www.european-agency.org/ict_sen_db/index.html

Μία δήλωση με μελλοντικές προοπτικές που περιλαμβάνει τομείς των ΤΠΕ στις ΕΕΑ διατίθεται από την ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Φορέα.

Περισσότερο λεπτομερή πληροφόρηση σε θέματα πρακτικής στην σχολική τάξη και συνεκπαίδευσης βρίσκεται στη βάση δεδομένων της Μετάβασης: www.european-agency.org/IECP.html

Ένα ξεχωριστό κείμενο πολιτικής σχετικά με την πρακτική στη σχολική τάξη θα δημοσιευθεί από τον Ευρωπαϊκό Φορέα το 2003. Το κείμενο αυτό θα διατίθεται από την ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Φορέα.

Οι Αρχές Κλειδιά της Ειδικής Αγωγής – Συστάσεις για Υπεύθυνους Λήψης Αποφάσεων και Χάραξης Πολιτικής είναι μία έκθεση που έχει συνταχθεί από υπεύθυνους λήψης αποφάσεων στον τομέα της εκπαίδευσης για υπεύθυνους λήψης αποφάσεων. Στοιχεί να δώσει έμφαση με ένα συνοπτικό και καθαρό τρόπο στους τομείς κλειδιά της πολιτικής της Ειδικής Αγωγής που φαίνεται να είναι αποτελεσματικοί στην στήριξη της συνεκπαίδευσης των εκπαιδευομένων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Οι αρχές κλειδιά πολιτικών συνεκπαίδευσης που αναφέρονται σε αυτή την έκθεση, βασίζονται όλες σε αποδείξεις. Αυτή η σύνθεση πολιτικών ευρημάτων έχει προκύψει από τις θεματικές εργασίες του Ευρωπαϊκού Φορέα για την Ανάπτυξη της Ειδικής Αγωγής και καλύπτει μία σειρά θεματικών περιοχών: παροχές, χρηματοδότηση, υποστήριξη του δασκάλου, πρώιμη παρέμβαση, ΤΠΕ, μετάβαση από το σχολείο στην εργασία και πρακτικές στην σχολική τάξη.

Πρόθεση αυτής της έκδοσης είναι η στήριξη της διαδικασίας ανάπτυξης συμμετοχικής εκπαίδευσης με την παρουσίαση στους υπευθύνους για την διαμόρφωση και εφαρμογή της πολιτικής στην ειδική αγωγή συστάσεων που αναφέρονται ειδικότερα στην εργασία τους.

